

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 19. De emptione quæ sit anticipata solutione, & de venditione quæ
sit per proxenetam,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

Etum, quando nullū ex parte ementis intervenit lucrum celsans. aut damnū emergens; ac debitum tale est, vt mortalliter loquendo, integre abiq; expensis, & labore recuperandum sit suo tempore, contractum esse illicitum, & inducere obligationem restituendi vsque ad complementum latitudinis pretij quod debebatur. Ita præter Med. in Codic. De rebus restit. quæst. 8. cuius meminit Navar. tenent. D. Anton. 2. par. tit. 1. cap. 8. §. 3. & 4. Angelus vsura 1. §. 63. Syluester vsura 2. quæstio. 14. vers. 4. Gabr. in 4. distinct. 15. quæstio. 11. dub. 4. Sot. 6. de iust. & iure, quæstio. 4. art. 1. in solutione tertij argumenti, quos sequitur Petrus à Navar. lib. 3. de restit. cap. 2. num. 163. & tribus sequentibus. ac Lud. Molina de iust. & iure tract. 2. disput. 361. Gregor. à Valen. 2. de disp. 5. quæstio. 20. puncto 2. concl. 5. Leonar. Lessius De iust. & iure lib. 2. cap. 21. dubit. 8. & Ferdinandus Rebellus de obligat. iustitiz, par. 2. quæst. 13. nec immerito. Nam ius ad centum, cum ita certa sunt ac si essent in arca, tantum valent ac centum præsentia; alioqui sola temporis expectatio daret valorem rei: quod concedere, est vsuris ianuam aperire. Nec refert quod pluri æstimetur pecunia præsens quam pecunia futura: quia illa æstimatio non est rationalis, nec virorum prudentium: sed vel nec. sitatem patientium, vel auarorum lucra audiorum.

Accedit quod emere 100 futuro tempore soluenda pro 90. in præsentia soluendis; sit virtualiter mutuo dare 90. pro 100. postea recipiendis, quod de se vfurarium est. Præterea si obligatio ad soluendum 100. post annum non valeret 100. in præsentia, sequeretur licere carius vendere creditā, quam numeratā pecuniā, etiam quando venditor non esset suas merces seruaturus, & quando nullum lucrum illi cessaret ex eo, quod vendat creditā pecuniā: vendendō enim centum illud quod valet tantum 90. dicit se pro his emere ius ad ipsa centum. Id autem est contra Cap. Nauiganti. De vsuris; ac etiam contra resolutionem dubij primi præcedentis. Quamquam non negamus, quin si emptori tantum lucri cesset ex anticipata debiti solutione, vel tantum damni illi inde emergat, quātus est excessus debiti supra solutionem ipsam, quin inquam, eidem liceat excessum illum accipere, præmonito venditore, quod ea de causa accipiat. Constat enim ex supra dictis nō fieri iniuriam, si in emptione, & venditione aliquid amplius aut minus ratione interelle, accipiat de mutuo cōsensu contrahentium.

Dicendum est tertio, quod cum merito timeatur debitum non esse integre soluendum, aut non sine labore & expensis; tunc ipsum ab aliquo tertio licite emi pretio minore, quantum arbitrio prudentis talibus de causis minus valere videbitur. Hoc confirmatur per differentiam, quam prædicti ostendunt interuenire in hac re, inter ipsum tertium, atq; debitorem. Aduerte autem idem plane esse, si debitum sit litigiosum, aut non plane certum. Aduerte item id quod dicitur quoad debitum futurum, ipsa nimirum ex prædictis causis minori pretio emi; locum habere etiam in debitis quæ essent in præsentia soluenda, nec soluuntur, aut quæ iam erant in præterito tempore soluenda, nec dum soluta sunt.

CAP. XIX.

De emptione quæ sit anticipata solutione, & de venditione, quæ sit per proxenetam.

SVMMARIVM.

- 314 Emptio quæ sit anticipata solutione, descendendo infra pretium infimum, est de se illicita.
- 315 Regitur quod Sotus sentit, sine vsura in retores infra infimum pretium emere à rusticis lanas, alquanto post solutionem tradendas.
- 316 Quando proxeneta post accipere aliquid de pretio rei quæ fuit ei tradita vendenda.
- 317 Quatenus is qui emit nomine alterius, possit ultra quam emerit, ab eo accipere.

314. **P**recipue quæritur, an in emptione quæ sit anticipata solutione, descendere liceat infra infimum pretium? Pro cuius explicatione ponendum est, quod deducitur ex Cap. In ciuitate, De vsuris, iustum pretium esse, quod taxatum cō-

muni æstimatione, currit eo tempore, quo res vendita traditur, non autem, quod currit tempore contractus. Quo posito sententia cōmunis est. si res credatur minus valitura citim tradetur, quam cum venditur, eam licite, & sine obligatione ad restitutionem emi posse pretio, quo creditur minus tunc valitura, quātumcumq; illud sit infra infimum currens, tunc cum celebratur contractus. Pro qua sententia textus est expressus in Cap. Nauiganti, De vsuris. Is enim est secundus casus, qui ibidem à Gregorio IX. definitur, vt recte notat Sotus in 6. De iust. & iure, quæst. 4. art. 2. concl. 1. Ratio vero in promptu est, quia rei valor cui pretium debet proportionē respondere, censetur is quem res habet cum traditur vendenda, & consumenda: maximē enim, quando venditio absoluitur (vt tunc fit) est habenda ratio, vt interueniat æqualitas inter pretium & rem venditam, vt requiritur ad venditionis iustitiam. Pari ratione existimandū est, quod si res quæ tempore contractus valet quatuor, exempli gratia, creditur tempore traditionis sex valitura, non esse licitū emere illam tantummodo quatuor: quia committeretur alioqui vsura paliata, duo demēdo de pretio iusto, seu dando quatuor in presenti, vt in futuro accipias sex, non alio titulo, quam anticipata solutionis, quæ mutuum quoddam est.

Vnde mirum videtur quomodo Sotus in cit. quæst. 4. art. 1. sub finem, lanas quas agricolæ & pastores solēt vendere multo ante quam in reatoribus tradantur, velit sine vsura, & obligatione ad restitutionem emi, anticipato pretio minori, quam sit infimum, quod lanæ ipsæ credantur valitura eo tempore quo sunt tradendæ. Nulla enim datur ratio, cur tales sint potius ab vsura, & restitutione excusandi, quam alij; quandoquidem similiter anticipata solutione emunt infra pretium illud infimū, quod creditur futurum tempore traditionis, & receptionis lanarum. Vnde Medina in Cod. De rebus restit. quæstio. 38. in explicita iōne sextæ causæ, dubio pen. lt. & Nauar. in Enchir. cap. 23. num. 82. aperte docent illicitam esse talem emptionem. Quæ vero Sotus pro se adfert, tantum probant lanam ob indigentiam agriculturalium emi posse anticipato pretio; quod tamen taxandum sit secundum communem earum æstimationem illius temporis quo tradentur. Ex vsu autem mercatorum, qui est in contrarium, nihil aliud colligitur, quam aut ipsos male agere, aut excusari ob iurum aliquod ex tali anticipatiōne ipsis cessans, vel damnū emergens, vel ob periculum, cui lanæ ipsæ sunt expolitæ pereundi ipsis. Qui plenius tractat in eandem difficultatem videt vobis, legat Lud. Molinam in citato tract. 2. disput. 359. & 360.

DE VENDITIONE quæ sit per proxenetam, illud occurrit explicandū. An si proxeneta, ut al cui alteri tradatur aliquid vendendum pro decem, & ille vendat duodecim, is teneatur domino rei venditæ, totum, puta duodecim dare? I. sum ergo de quo Angelus in vbo Emptio. §. 8. Syl. eod. verbo, nu. 25. Gabr. in 4. d. §. 15. u. 10 art. 3. dub. 4. Nav. in Enchir. cap. 23. n. 97. distinctiōne explicatur. Nam si duo illa quæ proxeneta accipit, sint supra iustum rei pretium rigorosum, aut lege taxatum, restituenda sunt emptori, tanquam iniuste ab eo accepta, cum res in rigore non valuerit plus quam decem. Si vero illa non sint supra iustum pretium, & pactum tacitū, vel expressum fuerit, vt proxeneta domino rei tantum decem redderet; siq; aliquid in pretiū ultra inueniret, sibi retinere, tunc certum est, quod possit duo illa retinere. Quod si tale pactū non interuenit, quidquid dicat Angelus, tenendum est cum cæteris, illa esse restituenda domino rei; quia reuera sunt pars iustitiz pretij suæ rei; ipsiusq; voluntas cum determinauit pretiū rei vendendæ, tantum fuit, ne infra illud venderetur, nō autem ne supra illud, si occasio ita ferret. Ipse vero proxeneta tenebitur, saltem ex fidelitate, vendere quam optimē poterit intra latitudinem iustitiz pretij. Idq; locum habet siue stipendium à domino accipiat pro faciendâ venditione, siue non, sed gratis, & ex amicitia rogatus domini rei illam faciat; quia siue hoc, siue illud sit, sicut rem integram debuisset reddere domino, si vendere non potuisset; ita & debuit totum eius pretium reddere.

Aduerte idem pari ratione dicendum esse, cum quis rogauit alium, vt sibi rem aliquam emeret, postetque rogatus emere illam à proximo mercatore, pro duodecim, quæsiuit alium à quo habuit pro decem dicendum, inquam, esse;

quod

quod nec tunc possit accipere duo illa, quibus minoris emit, quia totum id intelligitur pertinere ad industriam quam roganti detulit liberaliter. Nec enim censetur in eare extraordinariam operam ponere; quam si poneret, incrementum ex ea proueniens sibi sumere posset. Exemplum est, si quis cum non possit pro re inuenire ultra decem, detulit eam ad alium locum distantem, ubi plus valebat: plus enim ibi vendendo, incrementum quo superatur summum illud pretiū, quod potuit hic inueniri, retinere potest, tanquam fructum extraordinarię suę operę. Idemq; pari ratione censendum est de eo qui iussus aliquid emere, asportaret illud ex aliquo loco distante, ubi minus valebat. Nā illud quo emit minoris quam potuisset hic emere, capere potest tanquam fructum extraordinarię operę suę.

CAP. XX.

De venditione, quę solet fieri sub hasta.

SUMMARIVM.

318 Quando venditio fiat sub hasta, & leges in ea seruandę.

319 Explicatio daby, an emptio sit eo ipso existimanda iusta, quod facta sit in subhastatione.

320 Fraudes per quas talis venditio redditur iniusta.

321 Quatenus liceat ei cuius bona venduntur sub hasta, supponere aliquem ad aug. ndam pretium.

318.

Venditio fit sub hasta, quando publicā proclamatione præconis, res exponitur venalis auctoritate legis, vel Iudicis & plus offerenti conceditur. Sunt autem certę leges in ea seruandę. Prima est, quod debeant publicā voce præconis proclamationes fieri intra certum tempus, quod in reb. Filici & Ecclesię definitum est iure ciuili, 26. dierum, Cod. De sacrosanctis Ecclesijs, lege Hoc ius porrectum. In alijs bonis vero est arbitrium, id est, relictum arbitrio eorum, quorū auctoritate bona ipsa venduntur; nempe tutorum, curatorum, ex equorum testamenti, vel Iudicum, ac Magistratū. Secunda est, quod res quę venditur, tradi debeat plus offerenti intra tempus subhastationis; intra quod semper admittitur alius qui plus offerat, primusq; offerēs liberatur ab obligatione emendi per secundum plus offerentem: ita tamen vt semper libere possit denuo plus offerre quantum voluerit. Tertia est, quod statim aliquis offert pretium, obligetur etiā in conscientia dare quod obtulit, nisi alius plus offerat infra tempus subhastationis. Quarta est, quod res quę venditur, possit dari minus offerenti, propter faciliorem, vel vtiliorem pretij solutionem, seu quia magis idoneus est quis ad soluendum. Si vero plures simul concurrant æquę idonei, ac tantumdem offerentes, locus esse potest gratię, sicut in alijs venditionibus, dummodo absit fraus, vel res diuidenda sit cuilibet pro rata.

319.

Hic occurrit dubitatio, an eo ipso, quod res venditur sub hasta, censenda sit vendi iusto pretio, ita vt statim ac rem sub hasta venditam esse acceptum est, debeamus iudicare in conscientia, venditam iusto pretio? Cui satisfieri potest, dicendo enim quidem vim esse illiusmodi venditionis (quem admodum post Medinam in Cod. De reb. rest. quęst. 31. vers. Similiter si merces, annotat Petrus à Nauar. lib. 3. De restitutione cap. 2. n. 36.) vt liceat vilius emere in subhastationibus quam curat communis estimatio fori ciuitatis; nihilominus tamen non sequi continuo, vt si res vendita sit sub hasta, eo ipso debeat censeri vendita iusto pretio: quia in tali venditione, interuenire possunt multę fraudes, per quas peccatur contra iustitiam emendo viliori pretio, quam res vendi poterat; vnde incurritur obligatio rescindendi contractum, aut rescarciēdi damnum, quod exinde oriri cognoscitur. Ita enim æquitatem naturalem postulare manifestum est.

320.

COMMISTI VERO possunt tales fraudes, ex parte quidem eorum quorum auctoritate bona venduntur. Primo, si tempore quo pauci sunt emptores qui pretium augeant, res exponatur venditioni. Secundo, si faciant vt merces exposita venditioni, tradantur offerenti pretium, antequam finiatur tempus subhastationis. Tertio, si scienter vitia carundem mercium occultauerint, vel tacerint. Quarto, si alios arcerint ab offerendo, vel augendo pretio, vt res minoris e-

mantur, & tradantur, quibus ipsi volunt, amicis videlicet aut consanguineis. Quinto, si aliquos inducant ad pretium augendum, vt pluris, quam communi hominum estimatione valeant, res ipsę vendantur.

Aduerte tamen quod si auctio fieret ex certa scientia emptorum, qui ne alius rem ferat, dedita operā pretium ita augeant, vt duplo superet illud quo apud mercatorem talis res emeretur, excusatio fit & à peccato, & à restitutione, vt bene monet Petrus à Nauar. in seq. num. 37. quia in eo casu merito præsumitur donatio in cremeti: cum nec ignorantia, nec necessitas, nec vlla vis, aut fraus interueniat, ex qua idipsum pretium soluens, iniuriam pati censetur. Et certe, vt ille quęret angit, non videtur à ratione alienū, vt in hoc genere venditionis publicę, in quō ex tepiditate emptorum res ferē semper minoris venditur quam valeat, tunc pluris vendatur scienti, & volenti sic emere. Nam vt illud ad malam, ita istud ad bonam fortunā venditoris pertinere censetur. Ex parte vero emptorum possunt committi fraudes. Primo, si quis eorū curet ne eius augeat pretium, vt ipse minoris emat. Secundo, si ipsi inter se conueniant, vt quisq; parum, aut nihil augeat pretium. Tertio, si quis eorum per inuidiam, vel odium, persistat in contendendo, & augendo pretio, non vt emat, sed vt alius carius emat.

SI QUÆRAS, an illi quorum bona venduntur sub hasta, male faciant inducēdo aliquem, vt pretium augeat, ne merces vendantur minoris, quam æquum sit? Respondetur, qd si probabiliter credāt res esse minoris emēdas, quam alioqui emerentur, etiā si venderentur sub hasta, non male facere in eo: quia non inducunt vt merces pluris quam deceat, sed vt iusto pretio, vendantur. Si vero inducant ne merces minoris vendantur, quam alię similes venditę sunt aliquando, etiā sub hasta, vel alibi veni di solitę male faciunt, quia pretium huiusmodi venditionis variari solet, vt recte ait Medina loco cit. paucitate, vel multitudine emptorum, quam secum adferre solent tempus, & locus.

CAP. XXI.

De negotiatione.

SUMMARIVM.

322 Quid & quotuplex sit negotiatio.

323 Ea aliquando est, aliquando non est licita.

324 Quando illicita sit ex parte materiae, & quando ex parte rerum cum quibus exercetur.

325 Clericis & Monachis prohibita est negotiatio, nisi conueniatur circumstantijs, & quibus.

326 Quomodo illicita sit negotiatio ex circumstantijs loci, temporis, finis, & modi.

NEGOTIATIONIS nomine significatur emptio, non quæritur, sed ea duntaxat, quę ad reuēdendum causā lucri ordinatur. Vnde qui emit vt vtatur emptis, non dicitur negotiari, nec qui emit sibi & familię necessaria, & deinde vendit quę superflunt: nec qui emit merces, vt familię suę proficiat, & n. utato consilio easdem vendit; nec qui locat propria prædia, & conducit aliena. Perinde est autem, siue quis pet se, siue per alium emat ad reuēdendum, vt negotiari censetur. Duplex est vero negotiatio: vna, quā res emitur, vt reuēdatur non mutata, vt ea quā emitur frumentum, vt idemmet postea reuēdatur. Altera est, quā res emitur, vt reuēdatur immutata per aliquam artem, vt ea quā emitur ferrum, vt vendantur clauī: emitur lignū, vt vendantur scabellā: emitur lana, vt vendatur pannus. Earum prior (quę proprie est negotiatio) confunditur cum mercatura, vt patet ex Cap. Eijciens, dist. 88. & posterior confunditur cum artificio.

Porro quod de negotiatione occurrit hoc loco tractandum, est, an sit, vel non sit licita. Atq; aliquando esse licitam, & aliquando illicitam, ac proinde ex se indifferens, patet per illud. D. Aug. relatum in Cap. Fornicari, ead. dist. forniciari hominib. semper non licet, negotiari aliquando licet. Antequā enim quis fiat Ecclesiasticus, licet ei negotiari, factum iam non licet. Atque speciem turpitudinis potius quam honestatis præ se ferre, D. Thom. 2. 2. quæstio. 77. artic. 4. deducit

ex illius